D-N 6/9 1946

Författningskompromiss i Frankrike

Det nya franska författningsförslaget avspeglar den ändrade situation som inträtt genom folkomröstningen i maj och nyvalen av nationalförsamling i juni. Bakom det förra, i april av den då sittande nationalförsamlingen med knapp majoritet antagna förslaget stod kommunister och socialister: huvudprincipen, maktens koncentration hos en representation med blott en kammare, var i främsta rummet ett uttryck för den kommunistiska uppfattningen. Enligt motståndarna, främst republikanska folkpartiet, var detta förslag ägnat att underlätta en övergång till diktatur, genomförd av kommunisterna och de radikala socialisterna i förening. Förslaget förkastades i maj med en miljons majoritet på tjugu miljoner röstande. Valen till ny nationalförsamling i juni gjorde det republikanska folkpartiet till det starkaste partiet. Nu har det försvagade socialistpartiet i stort sett samarbetat med detta parti, icke med kommunisterna. Resultatet har blivit ett författningsförslag som bär folkpartiets signatur och som i de centrala punkterna stödjes av socialisterna, medan det ivrigt bekämpas av deras konkurrenter till vänster.

I mycket innebär förslaget en återgång till grundsatserna i 1875 års författning. Motiveringen vänder sig å ena sidan mot vad man kallar den presidentiella regimen, dvs. ett system med en folkvald och självständig president som i USA, å andra sidan mot ett "riksdagsvälde", en maktsamling hos en enda folkvald kammare. I stället för den absoluta maktfördelning som utmärker det första systemet, och den maktfusion som kännetecknar det andra, sättes en "uppdelning av funktionerna", som förklaras utmärka parlamentarismen. Men denna parlamentarism skall omges av garantier som till större delen tidigare saknats. Med politiskt förståelig, ur saklig synpunkt överdriven skärpa vänder sig författningsutskottet mot tanken att dess förslag blott innebär en modifikation av den tredje republikens kompromisterade statsskick.

Ser man till statsorganens uppbyggnad, är dock likheterna dominerande. Tvåkammarsystemet återinföres, vilket i viss mån beslöjas av att den direkt folkvalda kammaren kallas nationalförsamling. Den skall utses på fem år med allmän rösträtt för män och kvinnor; detaljbestämmelser rörande valet innehåller icke förslaget. Vid dess sida står det republikanska rådet (Conseil de la République), som till sin struktur närа motsvarar den gamla senaten. Rådets medlemmar väljs på sex år, varvid val av halva antalet sker vart tredje år, och valet skall förrättas av kommunala församlingar. Stort intresse har frågan hur valsättet skall regleras. I den tredje republiken blev de små jordbrukskommunerna starkt överrepresenterade i senaten, vilket var den huvudsakliga orsaken till dennas konservativa karaktär; all sannolikhet talar för att valordningen nu blir mer klart demokratisk. Presidenten väljs för sju år av parlamentet, alltså de båda kamrarna i förening — alldeles som enligt den gamla ordningen. Och liksom 1875 års författning förutsätter förslaget att den parlamentariskt ansvariga regeringen i praktiken skall utöva de allmänna exekutiva befogenheter (ledning av förvaltningen, verkställighet av lagarna, befäl över krigsmakten) som formellt tillkommer statschefen.

I förhållandet mellan statsorganen förutses emellertid avsevärda förändringar. Ministären är icke ansvarig inför det republikanska rådet, utan blott inför nationalförsamlingen, medan tidigare i realiteten även senaten kunde störta regeringar. Å andra sidan söker man skapa garantier mot misbruk av dagordningsinstitutet och över huvudtaget åtgärder som skall förstärka regeringen och framför allt trygga en relativ stabilitet.

Även i andra punkter än när det gäller regeringens ställning har republikanska rådet en svagare maktställning än den gamla senaten. Rådet, som karaktäriseras som en "eftertankens kammare", har endast en stor och stabil demokratisk majoritet finns kan demokratin fungera effektivt. Diktaturens förstucknа anhängare kommer säkerligen att fullföija sina strävanden att i frihetens hägn diskreditera och försvaga folkstyrelsen.

tionalförsamlingens samtliga medlemmar röstat för misstroendevotum; under det gamla statsskicket störtades regeringar i många fall av en minoritet på grund av att ett stort antal ledamöter underlät att rösta. En viktigare är att upplösningsinstitutet, som under den tredje republiken helt föll ur bruk, nu återupplivas i modifierat skick. Om nämligen två regeringskriser inom loppet av två år framkallats av misstroendevots, har regeringen rätt att upplösa nationalförsamlingen och förordna om nya val. Man räknar på att fruktan för nyval skall utöva ett modererande inflytande på nationalförsamlingens ledamöter och partier och på detta sätt stärka regeringen och framför allt trygga en relativ stabilitet.

men utses för en hel legislaturperiod och icke får innesluta medlemmar av församlingen. Av vikt i detta sammanhang är också att man söker trygga lagskipningens oväld och självständighet genom att överlämna utnämningar av domare och vissa andra befogenheter till ett särskilt råd, vari domarkåren är starkt representerad. På detta sätt skall det politiska inflytande över lagskipningen som är en traditionell svaghet i fransk statsliv undanröjas.

I det hela innebär författningsförslaget en utpräglad kompromiss mellan det gamla statsskickets principer och de radikala linjer som avvisades vid folkomröstningen i maj. På några punkter har man gjort allvarliga försök att avhjälpa brister i den franska parlamentarismen utan att rubba dess grundsatser. I vad mån dessa försök skall lyckas beror i första rummet på den allmänpolitiska utvecklingen. Endast om en stor och stabil demokratisk majoritet finns kan demokratin fungera effektivt. Diktaturens förstucknа anhängare kommer säkerligen att fullföija sina strävanden att i frihetens hägn diskreditera och försvaga folkstyrelsen.

Valreklamens förenklingar drivs ofta så långt

att en kunnig iakttagare känner tvekasamhet om tillförlitligheten. När ett parti låter sina insatser på något område få överdrivna proportioner brukar dock själva framställningsformen ge vid handen att ingen noggrant jämförande värdering är avsedd. Då må också tillvattaliggandet ske på det sättet att övriga partier i liknande form presenterar sina anspråk. Under denna vecka har emellertid högern publicerat en stor annons som inte kan bedömas på nyss antytt sätt. Under ett huvud som kraftigt framhäver skattesänkningskravet förekommer först några allmänna propagandasatser och sedan en detaljerad tabell över verkningarna av socialdemokraternas, folkpartiets och högerns inom skatteberedningen framförda förslag. Ingen läsare kan gärna tänka sig annat än att de redvid varandra ställda siffrorna är jämförliga, så att man av dem kan läsa ut hur de tre partierna tänkt sig skattefördelningen under samma förutsättning beträffande övriga statsinkomster. Men läsaren bedrar sig. Om högerns antaganden beträffande ett par förbrukningsskatter slår in, kommer folkpartiförslaget att ändras proportionellt över hela linjen, medan det socialdemokratiska kan väntas undergå andra bearbetningar. Att trots detta presentera siffrorna som jämförliga är en kvalificerad typ av vilseledande förfarande som kräver en bestämd genasaga.

PRESSGRANNAR

Hr Myrdals frihandelsdeklarationer kommer i egendomlig belysning genom amerikanernas och schweizarnas reaktion mot praktiska utslag av svensk handelspolitik, påpekar Handelstidningen (fp):

Handeln mellan Sverige och Schweiz har hittills företagits under friare former än med något annat land, de nordiska grannländerna icke ens undantagna. Men hur går det i fortsättningen? Schweiz förklarar sig icke berett att vidmakthålla varuleveranserna i nuvarande omfattning, såvida icke nödigt vederlag kan påräknas i form av svensk export. Även i förhållande till detta land tvingas vi således över till bytesavtalet, alltså till just den form av avtal, som handelsministern betecknar såsom icke önskvärd.

Annu viktare är de motsättningar som avtecknar sig beträffande handeln med USA:

En amerikansk tidning, New York Herald Tribune, har av sin Stockholmskorrespondent erfarit, att representanter för svensk järnindustri på sistone gjort omgående erfarenheter vid sina försök att försäkra sig om tackjärnsleveranser från Förenta staterna. Gjorda framställningar om exportlicenser för sådana varupartier ha mötts av obekväma förfrågningar om hur stor del av tackjärnet som skulle vidarebefordras till Ryssland i form av svensk stålexport.

För en person, så angelägen om fria och allsidiga kommersiella förbindelser som hr Myrdal, kan ett sådant sakernas tillstånd icke vara utan intresse. Vi ha redan fått ett allvarlig påminnelse om att den för svenskt näringsliv icke alldeles betydelselösa handeln med Amerika kunde komma att bli lidande genom åtgärder från svensk sida.

Ingen har hittills vågat förutsätta, konstaterar Handelstidningen, att Sveriges hållning till ryska avtalet varit ägnad att befrämja våra handelsförbindelser väster ut.

Ekonomisk utjämning har varit karaktäristisk för de senaste årtiondenas utveckling i Västeuropa, särskilt i England och Skandinavien. Liberalism och socialdemokrati har befordrat detta genom en skattepolitik och socialpolitik som verkat i samma riktning som den fackliga lönepolitiken. Men hur är det med den ekonomiska jämlikheten i Sovjetunionen? På detta omstridda spörsmål lämnar tidskriften Cahiers de l'économie sovietique, som utkommer i Paris, ett intresseväckande svar, som refereras av den danska försäkringstidningen Assurandøren:

I den franska metallindustrin är förhållandet mellan de lägsta och de högsta arbetarlönerna ungefär 1 mot 1,7. I den ryska metallindustrin är samma relation 1 mot 3,5. Om man sätter en genomsnittlig grovarbetarlön till 1 ligger i Ryssland en ingenjörslön mellan 6 och 10. Chefen för ett mindre företag har en lön på 10 enheter, chefen för en större anläggning har mellan 10 och 20, medan chefen för en mycket stor drift eller trust kommer upp till en lön på mellan 25 och 50.

Artikelförfattaren i den franska tidskriften citerar i sammanhanget två förklaringar av Stalin:

"Vad är orsaken till, att lägt arbetsemput? Det beror på likheten i inkomster som berövar okvalificerade arbetare intresse för att bli kvalificerade. Det är nödvändigt att fastställa lönerna i förhållande till det utförda arbetet, icke till arbetarens behov." Och: "Att nivellera den privata behovsräkningen är en småborgerlig och reaktionär dumhet, som passar för en eller annan primitiv sekt av asketer, men inte är värdig ett marxistiskt uppbyggt samhälle. Man kan nämligen inte kräva av människorna att alla skall ha samma behov och smak."

Det skall framhävas att den citerade franska tidskriften, som också namnet antyder, proteg

FÖR ENDAST

en KUND I VARJE BRANSCH

En fullständig annonsbyråservice, av det slag Ervaco strävar att ge, omfattar alla former av annonsering, trycksaksreklam, försäljningsrådgivning, reklamprövning, marknadsundersökning, publicitet, film etc. För att kunna gå på djupet med alla dessa uppgifter erbjuder Ervaco sina tjänster åt endast en kund i varje bransch.

ERVACO

Folke Stenbeck, Sveavägen 90, Stockholm. 23 14 70

OLJA, GAS, VED eller KOL

TILL

OSMUND SMIDESUGNAR

Vilket som helst av dessa bränslen kan Ni använda i våra smidesugnar av nedanstående typ.

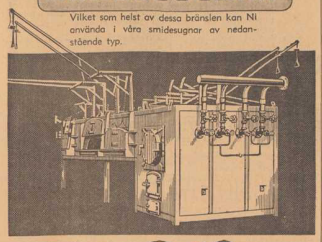

FABRIKS A-B OSMUND UPSALA

TELEFON: 395 55 (växel).

En engelsman kommer igen...

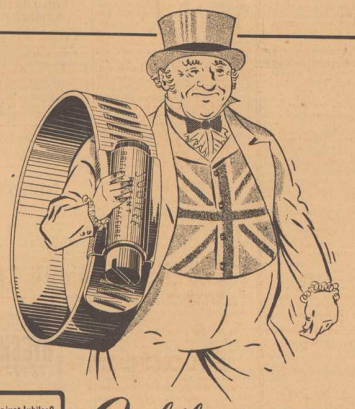

Varför just Jubilee?

Tillverkad av kvalitetsmaterial med specialsmidda gängor.

Lätt gång, slites långsamt.

Passar olika slangdimensioner.

Håller tätt, även vid mycket höga tryck.

Jubilee slangklämma

den förstklassiga engelska produkten, finnes nu åter i marknaden. K. H.-klämman, som under avspärrningen vidmakthållit Jubilee-klämmans good-will, träder nu självmant tillbaka för att lämna plats åt det engelska originalet.

KULL & HALLBERGS HANDELS A.-B.

ENSAMFÖRSÄLJARE AV JUBILEE SLANGKLÄMMA

Halmstad, tel. namnanrop. Avd.-kontor Stockholm, tel. 33 90 15, 33 90 25, 33 90 35.

VI SÖKA KONTAKT

MED UPPDRAGSGIVARE.

Vi erbjuda fullständig ingenjörsservice inom maskin-, motor- och elvärmebranschen jämte transportanordningar. Förslag och nykonstruktioner utarbetas. Ritningsarbeten av alla slag utföras. Även konsulterande verksamhet.

Snabb leverans ALL-TECNO Tel. 48 09 13

Högklassigt arbete garanteras Ingenjörsfirma a. 45 88 98 Box 11 042 Stockholm 11

ÅNGPANNETUBER

från lager i USA

60.000 fot 1" utv.×2.38×2365 mm.
137.000 fot 1" utv.×2.38×2514 mm.
44.300 fot 1 1/8" utv.×2.76×2740 mm.
65.700 fot 1 1/8" utv.×2.76×3124 mm.
84.900 fot 1 1/8" utv.×2.76×3810 mm.

JÄRN & PLÅT A.-B., 3 Trie waldsgränd 3, Stockholm.
Tel. 20 82 84 — 20 23 01 — 20 39 55.

I takt med utvecklingen annons nr 4

TRUCK-MAN ekonomiserar interna transporter

En enkel och ekonomisk lösning på Edert transportproblem är Truck-man G, den helautomatiska elgaffeltrucken. Med några enkla handgrepp från förarplatsen sköter en man alla eröderliga transportoperationer. Truck-man reducerar lagerpersonalen, förenklar upplägg av gods och utnyttjar effektivt alla lagringsutrymmen. Begär offert och demonstration!

AB. SVETSMEKANO

Götaberg 6. Tel. 17 25 50 (växel)

Ensamförsäljare för södra och västra Sverige: Ingenjörsfirman Edvin Hampl, Vasagatan 4, Göteborg. Tel. 11 33 99, 11 33 55, 11 33 77.

Representant för östra, mellersta o norra Sverige: Civilingenjör Hugo Montgomery AB, Stockholm. Tel. 62 55 76, 62 55 08

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.